

MD 66
Metodološki dokument
ISSN 1840-1074

ISTRAŽIVANJE O TROŠKOVIMA RADA

Bosna i Hercegovina

BHAS

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2022.

ISTRAŽIVANJE O TROŠKOVIMA RADA

Bosna i Hercegovina

BHAS

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2022.

Izdaje: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
Zelenih beretki 26
Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Telefon: +387 33 91 19 11
Telefaks: +387 33 22 06 22
Elektronska pošta: bhas@bhas.gov.ba
Internet stranica: www.bhas.gov.ba

Odgovara: Vesna Čužić, direktorica

Podatke pripremili: Svjetlana Kezunović, Tijana Popić, Vladimir Mijović,
Radoslav Ćorović

Lektura: Amra Kapetanović

Dizajn naslovnice i
tehnička priprema: Lejla Rakić Bekić

Obavezni ste da prilikom dozvoljenih radnji, u svom proizvodu ili aplikaciji navedete izvor podataka.

Sadržaj

1. PRAVNI OSNOV	5
1.1. Nosilac istraživanja i periodika istraživanja.....	5
1.2. Pravni osnov statističkog istraživanja	5
1.3. Obaveza zaštite individualnih podataka.....	5
2. METODOLOŠKE OSNOVE	5
2.1. Cilj Istraživanja o troškovima rada	5
2.2. Jedinica posmatranja i jedinica anketiranja	5
2.3. Uzorak.....	6
2.4. Obuhvat istraživanja	6
2.5. Metod, periodika i izvori prikupljanja podataka	6
3. Bazni koncepti i definicije	6
3.1. Ukupno zaposleni.....	6
3.1.1. Zaposleni koji su radili puno radno vrijeme.	6
3.1.2. Zaposleni koji su radili nepuno radno vrijeme.....	6
3.2. Ukupan broj izvršenih sati rada.....	6
3.2.1. Broj izvršenih sati rada zaposlenih u punom radnom vremenu.....	7
3.2.2. Broj izvršenih sati rada zaposlenih koji su radili nepuno radno vrijeme.....	7
3.3. Ukupan broj plaćenih sati rada	7
3.3.1. Broj plaćenih sati rada zaposlenih u punom radnom vremenu.....	7
3.3.2. Broj plaćenih sati rada zaposlenih koji su radili nepuno radno vrijeme	7
3.4. Ukupne troškove rada.....	7
3.4.1. Naknada za zaposlene.....	7
3.4.1.1. Troškovi plaća, naknade plaća i ostale isplate zaposlenima.....	7
3.4.1.1.1. Redovne i periodične isplate.....	7
3.4.1.1.1.1. Redovne isplate zaposlenima	7
3.4.1.1.1.2. Periodične isplate zaposlenima	7
3.4.1.1.1.3. Isplate za neodrađene dane	8
3.4.1.1.1.4. Isplate u naturi.....	8
3.4.1.2. Socijalni doprinosi i davanja na teret poslodavca	8
3.4.1.2.1. Socijalni doprinosi na teret poslodavca	8
3.4.1.2.2. Troškovi socijalnih davanja	8
3.4.2. Troškovi obrazovanja i usavršavanja zaposlenih.....	8
3.4.3. Ostali troškovi poslodavca	8
3.4.4. Ostali doprinosi i porezi koje plaća poslodavac.....	8
3.4.5. Subvencije	9
3.5. Nivo reprezentativnosti	9
3.6. Usaglašenost sa međunarodnim preporukama, standardima i praksom	9

4. OPIS ORGANIZACIJE ISTRAŽIVANJA	9
4.1. Tijela za provođenje istraživanja	9
4.2. Obaveznost davanja podataka	9
4.3. Faze provođenja istraživanja	9
5. INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA	10
6. UPITNIK	11

Uvod

Istraživanjem o troškovima rada prikupljaju se podaci o isplaćenim plaćama i ostalim troškovima rada koje poslodavac plaća za zaposlene osobe, gledano sa aspekta troškova poslodavca, a ne sa aspekta primanja zaposlenih.

Podaci dobijeni ovim istraživanjem omogućavaju poslodavcima i kreatorima ekonomske politike uvid u stanje i strukturu troškova rada u Bosni i Hercegovini.

Na osnovu podataka o troškovima rada po zaposleniku, može se mjeriti konkurentnost zemlje u smislu investiranja inostranih ulagača. Niži iznos troška rada po zaposlenom znači veću konkurentnost zemlje za inostrane ulagače.

Metodološke postavke ovog istraživanja zasnovane su na preporukama i definicijama evropskog statističkog ureda EUROSTAT-a i Regulativama vijeća EU i Evropske komisije.

Istraživanje o troškovima rada, prema regulativama, provodi se u četvorogodišnjoj dinamici. Jedinствена referentna godina, koja je definisana od strane EUROSTAT-a omogućava uporedivost podataka dobijenih ovim istraživanjem sa ostalim zemljama.

Istraživanje o troškovima rada je zajednički projekat tri statističke institucije u BiH (Agencija za statistiku BiH, Republički zavod za statistiku RS i Federalni zavod za statistiku) koje ga provode u isto vrijeme i na osnovu zajednički definisanog instrumentarija.

Skraćenice

BiH	Bosna i Hercegovina
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
FZS	Federalni zavod za statistiku
RZS RS	Republički zavod za statistiku Republike Srpske
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
EU	Evropska unija
EUROSTAT	Evropski statistički ured
NACE Rev.2	Evropska klasifikacija ekonomskih djelatnosti
SPR	Statistički poslovni registar
ITR	Istraživanje o troškovima rada

1. PRAVNI OSNOV

1.1. Nosilac istraživanja i periodika istraživanja

Istraživanje o troškovima rada provodi Agencija za statistiku BiH u saradnji sa Federalnim zavodom za statistiku i Republičkim zavodom za statistiku RS.

Ovo istraživanje se provodi u okviru Sektora za demografiju i socijalne statistike u Odsjeku za statistiku tržišta rada.

Istraživanje o troškovima rada se provodi u četvorogodišnjoj dinamici, prema zahtjevima EU. Prvo istraživanje ove vrste u Bosni i Hercegovini provedeno je za referentnu 2009. godinu.

1.2. Pravni osnov statističkog istraživanja

Istraživanje o troškovima rada ITR provodi se na osnovu Zakona o statistici BiH, ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 26/04 i 42/04, Zakon o statistici Federacije BiH, ("Službene novine FBiH", br. 63/03 i 9/09) i Zakon o statistici Republike Srpske, ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 85/03).

Anketa o troškovima rada provodi se u skladu sa regulativama i preporukama EU: Regulativa Vijeća EU br. 530/1999, regulative Evropske komisije br. 1726/1999 i 1737/2005, kao i metodološkim uputstvima Evropske statističke kancelarije EUROSTAT.

1.3. Obaveza zaštite individualnih podataka

Obaveza zaštite individualnih podataka zasniva se na osnovu Zakona o statistici BiH, ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 26/04 i 42/04, Zakon o statistici Federacije BiH, ("Službene novine FBiH", br. 63/03 i 9/09) i Zakon o statistici Republike Srpske, ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 85/03).

Individualni podaci predstavljaju službenu tajnu, koriste se isključivo u statističke svrhe i ne mogu se objavljivati niti stavljati na raspolaganje korisnicima. Prikupljeni podaci su povjerljivi i isti će se u skladu sa odredbama navedenih zakona koristiti isključivo u statističke svrhe.

2. METODOLOŠKE OSNOVE

2.1. Cilj istraživanja o troškovima rada

Cilj Istraživanja o troškovima rada je da se osiguraju podaci o visini i strukturi troškova rada koje poslodavci imaju na osnovu angažovanja radne snage. Rezultati istraživanja osiguravaju poslodavcima i kreatorima ekonomske politike uvid u stanje i strukturu troškova rada na domaćem tržištu rada i njihovo poređenje s međunarodnim tržištem rada, a također pokazuju uticaj zakonskih propisa na visinu i strukturu troškova rada.

2.2. Jedinica posmatranja i jedinica anketiranja

Jedinice posmatranja u ovom istraživanju su aktivni poslovni subjekti - pravna lica, koji u referentnoj godini imaju u prosjeku 10 ili više zaposlenih. Podaci se prikupljaju za pravna lica kao cjelinu, a ne prema pripadajućim jedinicama u sastavu.

2.3. Uzorak

Okvir za izbor uzorka za ovo istraživanje su pravna lica sa 10 i više zaposlenih iz Statističkog poslovnog registra sa stanjem 31.12. referentne godine. Okvirom su obuhvaćena pravna lica iz svih područja djelatnosti KD BiH 2010, osim područja: A. Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov.

Okvir uzorka je stratifikovan prema pretežnoj djelatnosti pravnog lica na nivou oblasti KD BiH 2010 i prema veličini pravnog lica (prema broju zaposlenih).

Korištena je kombinovana metoda izbora pravnih lica (stratifikovanog slučajnog uzorka i punog obuhvata), u zavisnosti od njihove veličine. Obuhvaćena su sva pravna lica sa 50 i više zaposlenih, dok su ostali (od 10 do 49 zaposlenih) izabrane metodom slučajnog uzorka.

2.4. Obuhvat istraživanja

Od izabranih pravnih lica prikupljeni su podaci za sve zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos na određeno ili neodređeno vrijeme, bez obzira da li rade puno ili kraće od punog radnog vremena, a primili su plaću. Nisu uključena primanja lica angažovanih po osnovu ugovora o djelu ili autorskom ugovoru, putem omladinskih i studentskih servisa, te učenika i studenata na praksi.

Istraživanjem o troškovima rada obuhvaćeni su samo isplaćeni troškovi rada za referentnu godinu. Obračunati, a neisplaćeni troškovi rada za referentnu godinu, nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem. Troškovima rada nisu obuhvaćena primanja koja se odnose na refundiranu plaću ili refundiranu naknadu plaće.

2.5. Metod, periodika i izvori prikupljanja podataka

Istraživanje se provodi putem obrasca ITR, koji popunjava svaki poslovni subjekt obuhvaćen uzorkom. Istraživanje se provodi svake četvrte godine, prema zahtjevima EU, a obračunski period je prethodna poslovna godina. Osnovni izvor za prikupljanje podataka su knjigovodstvene dokumentacije poslovnih subjekata o isplaćenim plaćama i ostalim troškovima rada, kao i evidencije kadrovskih službi o zaposlenima i o satima rada. Obrazac se popunjava za poslovni subjekat u cjelini, tj. zbirno za sve organizacione dijelove, bez obzira na to da li se nalaze na istoj ili različitoj adresi.

3. Bazni koncepti i definicije

3.1. Ukupno zaposleni su zaposlena lica koja imaju zasnovan radni odnos na neodređeno ili određeno radno vrijeme, bez obzira na to da li rade puno ili nepuno radno vrijeme, kao i lica koja rade po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima, a koja su primila plaću. Nisu uključena zaposlena lica koja nisu primila plaću, zaposlena lica koja su primila refundiranu plaću i refundiranu naknadu plaće (zaposlena lica na porodiljskom odsustvu, na drugim bolovanjima koja idu na teret poslodavca), osobe koje rade na osnovu ugovora o djelu, autorskog ugovora, ugovora sklopljenoga s omladinskim i studentskim servisima.

3.1.1. Zaposleni koji su radili puno radno vrijeme su zaposlena lica koja rade puno ili duže od punog radnog vremena. Ako zakonom, kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu nije određeno radno vrijeme, smatra se da je puno radno vrijeme 40 sati sedmično.

3.1.2. Zaposleni koji su radili nepuno radno vrijeme su zaposlena lica čije je radno vrijeme kraće od punog radnog vremena.

3.2. Ukupan broj izvršenih sati rada obuhvata stvarno odrađene sate radnog vremena (efektivne sate rada); sate kada su zaposlena lica bila na radnom mjestu, ali iz nekog razloga nisu radila (npr. zbog kvarova, čišćenja mašina, pripreme ili čišćenja alata, trenutnog nedostatka posla, kraće pauze i sl.), a za to vrijeme su primila plaću; vrijeme provedeno na obukama, treninzima, kursovima ili seminarima

na radnom mjestu ili u nekoj drugoj ustanovi bez obzira na to da li su zaposleni za te obuke dodatno plaćeni ili ne; i prekovremene sate (bez obzira na to da li su plaćeni ili ne).

Nisu uključeni plaćeni, ali neizvršeni sati rada, kao što su slobodni radni dani, godišnji odmor, državni i vjerski praznici, bolovanje koje ide na teret poslodavca, plaćeno odsustvo do sedam dana, odmor u toku dnevnog rada, kao i neizvršeni sati rada koji su plaćeni sredstvima fondova i drugih pravnih lica (bolovanja koje ide na teret poslodavca, porodijsko odsustvo i ostali refundirani sati rada).

3.2.1. Broj izvršenih sati rada zaposlenih u punom radnom vremenu uključuje stvarno odrađene – izvršene sate rada (efektivne sate rada) zaposlenih lica u punom radnom vremenu.

3.2.2. Broj izvršenih sati rada zaposlenih koji su radili nepuno radno vrijeme uključuje stvarno odrađene – izvršene sate rada (efektivne sate rada) zaposlenih lica u nepunom radnom vremenu.

3.3. Ukupan broj plaćenih sati rada obuhvata izvršene, a plaćene sate rada (u redovno radno vrijeme i prekovremene sate) i neizvršene, a plaćene sate rada (godišnji odmor, državni i vjerski praznici, bolovanja koja idu na teret poslodavca).

Isključuje: neizvršene sate rada plaćene sredstvima fondova i drugih pravnih lica (sati bolovanja koja ne idu na teret poslodavca, sati porodijskog odsustva i ostali refundirani sati rada).

3.3.1. Broj plaćenih sati rada zaposlenih u punom radnom vremenu uključuje plaćene sate rada zaposlenih lica koja su radila puno radno vrijeme.

3.3.2. Broj plaćenih sati rada zaposlenih koji su radili nepuno radno vrijeme uključuje plaćene sate rada zaposlenih lica u nepunom radnom vremenu.

3.4. Ukupne troškove rada čine svi troškovi za zaposlene koje plaća poslodavac. Troškovi rada podrazumijevaju naknade za zaposlene odnosno troškove plaća, naknade plaća i ostale isplate zaposlenima, isplate u naturi, socijalne doprinose i davanja na teret poslodavca, troškove obrazovanja i usavršavanja zaposlenih, ostale troškove poslodavca, umanjene za iznos subvencija. Troškovi za zaposlene koji su angažovani preko agencija za privremeno zapošljavanje prikazuju se u okviru te djelatnosti (šifre 78.20 i 78.30 KD 2010), a ne u djelatnosti jedinice u kojoj stvarno rade.

3.4.1. Naknada za zaposlene je definisana kao ukupna naknada, u gotovini ili u naturi, koju plaća poslodavac zaposlenom za posao koji je obavljao tokom referentnog perioda. Naknade za zaposlene obuhvataju troškove plaća, naknade plaća i ostale isplate zaposlenima i socijalne doprinose i davanja na teret poslodavca.

3.4.1.1. Troškovi plaća, naknade plaća i ostale isplate zaposlenima podrazumijevaju redovne i periodične isplate (plaće, naknade plaća i bonusi), isplate za neodrađene dane i isplate u naturi.

3.4.1.1.1. Redovne i periodične isplate (plaće, naknade plaća i bonusi) podrazumijevaju redovne isplate zaposlenima (plaće i bonusi) i periodične isplate zaposlenima (naknade i bonusi).

3.4.1.1.1.1. Redovne isplate zaposlenima (plaće i bonusi) podrazumijevaju isplate u novcu koje se isplaćuju redovno u svakom platnom periodu u toku godine, što je u većini slučajeva mjesečno. Ova varijabla uključuje: osnovnu plaću, minuli rad, dodatke za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, prekovremeni rad, rad nedeljom i praznikom, dodatke za loše uslove rada, rad sa strankama, stalnu prisutnost na poslu, redovne mjesečne bonuse, naknadu za ishranu u toku rada, naknade troškova zaposlenima za prijevoz na posao i sa posla u visini cijene prijevozne karte u javnom saobraćaju, terenski dodatak i naknadu za odvojen život. Varijabla redovne isplate zaposlenima (plaće i bonusi) odnosi se na bruto iznose, sa porezima i doprinosima na teret zaposlenog.

3.4.1.1.1.2. Periodične isplate zaposlenima (naknade i bonusi) podrazumijevaju isplate koje se ne isplaćuju redovno u svakom platnom periodu. Ova varijabla uključuje: isplate na osnovu radnog učinka i isplate na osnovu doprinosa poslovnom uspjehu poslodavca – nagrade, premije i bonusi na osnovu periodičnog i završnog obračuna (13. plaća) i druge isplate u

skladu sa općim aktom i ugovorom o radu, regres za korištenje godišnjeg odmora i jubilarne nagrade. Ova varijabla se odnosi na bruto iznose, sa porezima i doprinosima na teret zaposlenog.

3.4.1.1.1.3. Isplate za neodrađene dane podrazumijevaju naknade plaće za odsustvovanje s rada u vrijeme državnih i vjerskih praznika koji su neradni dani, naknade plaće za dane godišnjeg odmora, dane plaćenog odsustva, naknade plaće za vrijeme prekida rada bez krivice zaposlenog i naknade plaće u drugim slučajevima kada poslodavac općim aktom ili ugovorom o radu utvrdi pravo na naknadu zarade.

3.4.1.1.1.4. Isplate u naturi se odnose na procjenjene vrijednosti sve robe i svih usluga koje se pružaju zaposlenima. To uključuje troškove kao što su: troškovi korištenja službenog automobila za potrebe zaposlenih u neposlovne svrhe (trošak lizinga, amortizacije, premije osiguranja, održavanja, popravke, parkiranja, garažiranja, goriva i sl.), troškovi stambenog smještaja zaposlenih (troškovi održavanja i administracije, troškovi poreza i osiguranja povezani s takvim smještajem i troškove za gradnju ili kupovine smeštajnih objekata od strane zaposlenih, odnosno razlika između tržišno određenih kamatnih stopa i onih koje su stvarno određene zaposlenima), davanja zaposlenima u robi (neto troškove poslovnih subjekata za proizvode koji su bili dati zaposlenima, ili razliku nabavne cijene i cijene po kojoj su proizvodi bili prodani zaposlenima, kao i robni bonovi), isplate zaposlenima u hartijama od vrijednosti, kao i ostale isplate u robi (troškovi za popravke, održavanje i amortizaciju prostora za pružanje usluga iz oblasti kulture, sporta i ostalih slobodnih aktivnosti u vezi sa zaposlenim; troškovi čuvanja djece zaposlenih; prigodni pokloni za djecu zaposlenih; pokloni povodom 8. marta i drugih praznika; troškovi mobilne telefonije; troškovi za odmarališta, uplate poslodavaca u fondove sindikata, stipendije prema ugovoru o školovanju i sl.)

3.4.1.2. Socijalni doprinosi i davanja na teret poslodavca podrazumijevaju socijalne doprinose na teret poslodavca i troškove socijalnih davanja.

3.4.1.2.1. Socijalni doprinosi na teret poslodavca podrazumijevaju obavezne (socijalne) doprinose na teret poslodavca koji se uplaćuju institucijama obaveznog socijalnog osiguranja, a propisani su zakonom i dobrovoljne i dodatne socijalne doprinose na teret poslodavca koji se uplaćuju institucijama socijalnog osiguranja, a koji su dopunski/dodatni doprinosima propisanim zakonom.

3.4.1.2.2. Troškovi socijalnih davanja podrazumijevaju naknade zarade za vrijeme odsustvovanja sa rada zbog privremene spriječenosti za rad, koje ide na teret poslodavca, dodatne troškove za zdravstvenu zaštitu, otpremnine kod odlaska u starosnu penziju i otpremnine zaposlenima za čijim je radom prestala potreba, i ostala socijalna davanja kao što su jednokratne naknade zaposlenima u skladu sa socijalnim programom, pomoć zaposlenom i porodici (pomoć u slučaju smrti zaposlenog, u slučaju smrti člana uže porodice zaposlenog, solidarnu pomoć u slučaju teže ili duže bolesti zaposlenog ili člana njegove uže porodice, solidarnu pomoć za nabavku lijekova i liječenje zaposlenog ili člana njegove uže porodice, ostale vrste pomoći zaposlenima i njihovim porodicama).

3.4.2. Troškovi obrazovanja i usavršavanja zaposlenih podrazumijevaju troškove za kurseve, seminare, simpozijume, stručna putovanja i sl., takođe troškove za nastavna sredstva i instrumente koji se koriste za obuku.

3.4.3. Ostali troškovi poslodavca podrazumevaju troškove poslodavca u vezi sa zapošljavanjem novih radnika (za oglase, za agencije za zapošljavanje, troškovi razgovora sa kandidatima i dr.) i troškove za usluge zaštite na radu koji se odnose na kupovinu zaštitne i radne odjeće.

3.4.4. Ostali doprinosi i porezi koje plaća poslodavac po osnovu plaća ili zapošljavanja. Ova varijabla obuhvata npr.: doprinose i poreze koje plaća poslodavac zato što zapošljava premalo osoba sa invaliditetom, zatim doprinose i poreze za nepoštivanje odredaba zakona o radu, te ostale slične

doprinose ili poreze. Ne obuhvata Akontaciju poreza na dohodak niti doprinose iz bruto plaće i na bruto plaću.

3.4.5. Subvencije podrazumijevaju sve vrste subvencija od države ili drugih preduzeća, društava ili organizacija iz zemlje ili inostranstva sa svrhom subvencionisanja dijela ili cjelokupnih troškova rada. Subvencije smanjuju troškove rada. Isključuju se subvencije koje pokrivaju doprinose i plaćanja za socijalnu zaštitu, troškove obrazovanja i refundirana sredstva od strane fondova za penzijsko i invalidsko osiguranje i fondova za zdravstveno osiguranje.

3.5. Nivo reprezentativnosti

Podaci su reprezentativni i obrada podataka vrši se na nivou područja i oblasti KD BIH 2010 za teritoriju Bosne i Hercegovine i obima klasa poslovnih subjekata prema broju zaposlenih (10-49,50-249, 250-499, 500-999 i 1000 i više zaposlenih).

3.6. Usaglašenost sa međunarodnim preporukama, standardima i praksom

Pri provođenju ovog istraživanja primijenjena su metodološka rješenja koja su u potpunosti usklađena sa preporukama pravnih akata Eurostat-a (European Statistical Office), čime je omogućena međunarodna uporedivost podataka Bosne i Hercegovine sa drugim zemljama.

Korištene su definicije i preporuke objavljene Regulativa Vijeća EU br. 530/1999, regulative Evropske komisije br. 1726/1999 i 1737/2005, kao i metodološkim uputstvima Evropske statističke kancelarije EUROSTAT.

4. OPIS ORGANIZACIJE ISTRAŽIVANJA

4.1. Tijela za provođenje istraživanja

U skladu sa Planom rada za referentnu godinu, pripremu, organizaciju i provođenje ovih istraživanja, kao i obradu prikupljenih podataka, vrši Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine zajedno sa Zavodom za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine i Republičkim zavodom za statistiku Republike Srpske.

4.2. Obaveznost davanja podataka

Obaveza davanja podataka zasniva se na Zakonu o statistici Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 26/04 i 42/04).

4.3. Faze provođenja istraživanja

S obzirom na to da se finansijski podaci za Istraživanje o troškovima rada osiguravaju iz računovodstvenih dokumentacija izabranih poslovnih subjekata, istraživanje se provodi nakon isteka zakonskog roka za sastavljanje finansijskih izvještaja (završnih računa) za referentnu godinu.

Istraživanje obuhvata sljedeće faze:

- Priprema istraživanja, prilagođavanje upitnika sa uputstvom za popunjavanje, obadir uzorka izveštajnih jedinica, provjera adresnih podataka;
- Slanje upitnika sa uputstvom za popunjavanje;
- Prikupljanje popunjenih upitnika, unos podataka, vizuelna, računska i logička kontrola unijetih podataka, kontakt sa izabranim poslovnim subjektima u slučaju nepotpunih ili netačnih podataka i analiza podataka;
- Izračuni, tabeliranja i priprema saopćenja sa rezultatima.

5. INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA

- Upitnik ITR sa uputstvom za popunjavanje
- Spisak nomenklatura i klasifikacija koje se koriste u istraživanju

U istraživanju se koristi sljedeća klasifikacija:

- Klasifikacija djelatnosti- KD BiH 2010) – „Službeni glasnik BiH“, broj 59/10). Ova klasifikacija je uporediva sa klasifikacijom djelatnosti Evropske unije (NACE, Rev. 2).

6. UPITNIK

UPUTSTVO ZA POPUNJAVANJE OBRASCA ISTRAŽIVANJA O TROŠKOVIMA RADA ZA 2020.

1. Istraživanje o troškovima rada se provodi na uzorkom izabranim poslovnim subjektima – pravnim osobama.
2. Obrazac se popunjava za poslovni subjekat kao cjelinu, a ne po poslovnim jedinicama.
3. Podaci u ovom obrascu se odnose na **kalendarsku 2020. godinu**.
4. U polja se upisuju samo podaci o stvarnim troškovima za 2020. godinu, a ne obračunatim, dakle, troškovima koji su isplaćeni zaključno sa danom popunjavanja obrasca. Obračunate troškove rada za 2020. godinu koji nisu isplaćeni ne treba prikazivati u obrascu. Isto tako ne prikazuju se refundirana sredstva, kao ni zaostale isplate koje se odnose na ranije periode.
5. Podaci se upisuju u konvertibilnim markama (**KM**) **bez decimala**.
6. Ako neki trošak koji se traži u obrascu ne postoji u poslovnom subjektu potrebno je na tom rednom broju staviti crticu.
7. Svaki trošak se iskazuje u bruto iznosu. To znači da su uključeni porezi i doprinosi koji se plaćaju uz tu vrstu izdataka.
8. Podatke za popunjavanje obrasca treba preuzeti dijelom iz kadrovske, dijelom iz računovodstvene evidencije. Ukoliko su oni nepotpuni, molimo za pouzadane procjene.
9. Preporučujemo da prije popunjavanja obrasca pročitate cijeli obrazac kako biste imali uvid u njegov kompletan sadržaj.
10. Obrazac je podijeljen u tri tabele: Tabela 1–Podaci o zaposlenima, Tabela 2–Podaci o plaćenim satima rada i Tabela 3–Podaci o troškovima rada.
11. U **Tabeli 1** se iskazuju podaci o zaposlenim osobama na koje se odnose isplate plaća, naknada plaća i ostalih naknada zaposlenih za 2020. godinu, razvrstani po mjesecima i vrsti radnog vremena.
12. U **Tabeli 2** se prikazuju ukupni plaćeni sati rada za 2020. godinu, za zaposlene koji su prikazani u Tabeli 1, razvrstani na sate zaposlenih sa punim radnim vremenom i na sate zaposlenih sa kraćim od punog radnog vremena. Važno je napomenuti da je ukupan fond sati za jednog zaposlenog koji je radio čitavu 2020. godinu iznosio 2096, ukoliko nije imao prekovremene sate i sedmično je radio 40 sati.
Također, u ovoj tabeli je potrebno ukupno plaćene sate razdvojiti na izvršene (efektivne) i neizvršene plaćene sate.
Ukoliko se ne vodi evidencija o izvršenim i neizvršenim plaćenim satima rada potrebno je napraviti procjenu.
Za procjenu neizvršenih plaćenih sati rada potrebni su podaci o broju dana odmora po zaposlenom, danima državnih praznika, danima bolovanja koji padaju na teret poslodavca i ostalim neradnim danima prema kolektivnom ugovoru.
13. U **Tabeli 3** se prikazuju svi isplaćeni troškovi vezani za angažovanje radne snage za 2020. godinu.
14. Svaki trošak u Tabeli 3 se iskazuje samo **jedanput**.
15. Posebno treba voditi računa o razdvajanju i odvojenom iskazivanju stavki:
3.1. "Bruto plaća za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu" (plaća za efektivne sate) i
3.2. "Naknade plaća".
Bruto plaća (stavka 3.1) obuhvata osnovnu plaću za rad, minuli rad, dodatke za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, stimulacije, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznikom, bez obzira da li su isplate bile u novcu ili naturi.
Naknade plaća (stavka 3.2) obuhvataju naknade plaća za: godišnji odmor, bolovanje na teret poslodavca, državne praznike i ostale plaćene naknade plaća.
Ukoliko ne raspoložete evidencijama, odnosno analitikom u okviru bruto plaće potrebno je izvršiti procjenu, rukovodeći se podatkom o satima rada prikazanim u Tabeli 2 (stavka 2.2. u koloni 3) i satnice za odsustva sa posla za koje se prima naknada plaće (prema kolektivnom ugovoru ili prema pravilniku o plaćama).
16. Podatak o **Doprinosima na plaću i naknadu plaće (na teret poslodavca) se unosi u stavku 3.5.** u obrascu, i ne iskazuje se u okviru podataka o bruto plaći (stavka 3.1.) i naknadi bruto plaće (stavka 3.2.).
17. Obratiti pažnju da stavka **3.7. Podatke o subvencijama** prikazati samo ako su subvencije korišćene za pokrivanje troškova koje poslodavac ima po osnovu angažovanja radne snage. Redovno finansiranje u školstvu i zdravstvu iz budžeta i fondova **ne smatra se** subvencijom.
18. Ukoliko neki podaci koji se traže u ovom obrascu nisu raspoloživi u vašim evidencijama potrebno je napraviti što bolju procjenu za iste.

Tabela 1. PODACI O BROJU ZAPOSLENIH NA KOJE SE ODNOSE ISPLATE PREMA VRSTI RADNOG VREMENA

Redni broj	Mjesec	Ukupno	Puno radno vrijeme	Kraće od punog radnog vremena
1	2	3 (4+5)	4	5
01	Januar			
02	Februar			
03	Mart			
04	April			
05	Maj			
06	Juni			
07	Juli			
08	Avgust			
09	Septembar			
10	Oktobar			
11	Novembar			
12	Decembar			
13	Ukupno			

KOLONA 3 obuhvata zaposlene na koje se odnose isplate plaća, naknada plaća i ostalih naknada zaposlenih za 2020. godinu, bez obzira da li su zaposleni na određeno ili neodređeno vrijeme, bez obzira rade li puno ili kraće od punog radnog vremena.

KOLONA 3 ne obuhvata zaposlene koji nisu primili plaću, zaposlene osobe koje su za čitav mjesec primile refundiranu naknadu plaće (zaposlene osobe na porodijskom odsustvu, na bolovanju koje ne plaća poslodavac i sl.), kao i osobe koje rade po osnovu ugovora o djelu, ugovora o privremenim i povremenim poslovima, ugovora o autorskim pravima, ugovora sklopljenog s omladinskim i studentskim servisima, volontere, učenike i studente na praksi.

KOLONA 4 obuhvata zaposlene osobe koje su primile plaću, a radile su puno ili duže od punog radnog vremena. Ako zakonom, općim aktom ili ugovorom o radu nije određeno radno vrijeme, smatra se da puno radno vrijeme iznosi 40 sati sedmično.

KOLONA 5 obuhvata zaposlene osobe koje su primile plaću, a radile su kraće od punog radnog vremena.

Tabela 2. PODACI O PLAĆENIM SATIMA RADA PREMA VRSTI RADNOG VREMENA

Redni broj		Ukupan broj sati rada (za sve zaposlene)	Broj sati rada zaposlenih koji su radili puno radno vrijeme	Broj sati rada zaposlenih koji su radili kraće od punog radnog vremena
1	2	3 (4+5)	4	5
2.	Ukupno plaćeni sati rada (2.1.+2.2.)			
2.1.	Izvršeni (efektivni) sati rada			
2.2.	Neizvršeni, a plaćeni sati rada			

Na rednom broju 2. u koloni 3 prikazati ukupno plaćene sate rada (izvršene sate rada i neizvršene a plaćene sate rada) zaposlenih koji su upisani u tabeli 1 u koloni 3. Ove podatke razvrstati prema vrsti radnog vremena u kolonama 4 i 5.

Na rednom broju 2.1. u koloni 3 prikazati stvarno izvršene sate rada (efektivne sate rada), prekovremene sate i sate kada su zaposleni bili na radnom mjestu i imali prekide u radu bez sopstvene krivice, a za to su primili plaću. Ove podatke razvrstati prema vrsti radnog vremena u kolonama 4 i 5.

Na rednom broju 2.2. u koloni 3 prikazati neizvršene a plaćene sate rada (državni i vjerski praznici, godišnji odmor, plaćene sate po osnovu bolovanja na teret poslodavca i ostale plaćene a neizvršene sate rada). Ove podatke razvrstati prema vrsti radnog vremena u kolonama 4 i 5.

Tabela 3. PODACI O ISPLAĆENIM TROŠKOVIMA RADAPOSLODAVCA NA OSNOVU ANGAŽOVANJA RADNE SNAGE

R.B	OPIS	Iznos u KM
3.1.	BRUTO PLAĆA ZA OBAVLJENI RAD I VRIJEME PROVEDENO NA RADU¹⁾ (sa doprinosima iz plaće i akontacijom poreza na dohodak)	
3.1.1.	Bruto plaća u novcu	
3.1.2.	Bruto plaća u naturi (proizvodima preduzeća)	
3.1.3.	Bruto plaća za bonuse i stimulacije ²⁾ (pojedinačne stimulacije i isplate po periodičnom obračunu)	
3.2.	NAKNADE PLAĆA (bruto sa doprinosima iz plaće i akontacijom poreza na dohodak) (3.2. = od 3.2.1. do 3.2.5.)³⁾	
3.2.1.	Naknade plaća za dane godišnjeg odmora	
3.2.2.	Naknade plaća za dane bolovanja na teret poslodavca	
3.2.3.	Naknade plaća za odsustvovanje s posla u vrijeme državnih i vjerskih praznika	
3.2.4.	Naknade plaća za vrijeme prekida rada bez krivice zaposlenih	
3.2.5.	Ostale naknade plaća u novcu kada poslodavac općim aktom ili ugovorom o radu utvrdi pravo na naknadu zarade	
3.3.	OSTALE NAKNADE ZAPOSLENIM (3.3. = od 3.3.1. do 3.3.14.)	
3.3.1.	Naknade za topli obrok – ukupno (3.3.1.1+3.3.1.2)	
3.3.1.1	u novcu	
3.3.1.2	u naturi (bonovi, pripremljen u restoranu i sl.)	
3.3.2	Naknade za troškove prijevoza zaposlenih (3.3.2.1.+3.3.2.2.)	
3.3.2.1.	u novcu	
3.3.2.2.	u naturi (kupon, organizovani prijevoz zaposlenih)	
3.3.3.	Primanja članova upravnog i nadzornog odbora koji su u radnom odnosu kod isplatioca	
3.3.4.	Otpremnine prilikom odlaska u penziju	
3.3.5.	Otpremnine zaposlenima za čijim radom je prestala potreba	
3.3.6.	Regres za korištenje godišnjeg odmora	
3.3.7.	Isplate za jubilarne nagrade	
3.3.8.	Pomoć zaposlenima i njihovim porodicama ⁴⁾	
3.3.9.	Dnevnice za službena putovanja (bez troškova prijevoza i noćenja)	
3.3.10.	Naknade troškova za smještaj i ishranu na terenu (terenski dodatak)	
3.3.11.	Naknade za odvojen život	
3.3.12.	Troškovi korištenja automobila poslovnog subjekta u privatne svrhe ⁵⁾	
3.3.13.	Troškovi stambenog smještaja zaposlenih ⁶⁾	
3.3.14.	Naknade za troškove selidbe	
3.4.	OSTALI TROŠKOVI VEZANI ZA ANGAŽOVANJE RADNE SNAGE (3.4. = od 3.4.1. do 3.4.6.)	
3.4.1.	Premije osiguranja zaposlenih od posljedica nesretnih slučajeva	
3.4.2.	Ostale premije osiguranja zaposlenih	
3.4.3.	Troškovi za usluge zaštite na radu (radne odjeće i sl.)	

nastavak

R.B	OPIS	Iznos u KM
3.4.4.	Troškovi zapošljavanja zaposlenih (troškovi oglasa, komisija i sl.)	
3.4.5.	Troškovi stručnog obrazovanja i usavršavanja zaposlenih	
3.4.6.	Ostali nepomenuti troškovi (3.4.6.1 +3.4.6.2)	
3.4.6.1.	u novcu (novčana davanja za vjerske i druge praznike i sl.)	
3.4.6.2.	u naturi (troškovi mobitela, vrtića, odmarališta i sl.)	
3.5.	DOPRINOSI NA PLAĆE I DOPRINOSI NA NAKNADE PLAĆA - NA TERET POSLODAVCA	
3.6.	OSTALI DOPRINOSI I POREZI NA TERET POSLODAVCA KOJI SE ODNOSE NA ZAPOSŁJAVANJE - a nisu sadržani u bruto plaći i doprinosima na bruto plaću⁷⁾	
3.7.	SUBVENCije⁸⁾	

- ¹⁾ **Stavka 3.1. obuhvata** isplate bruto zarada za obavljani rad i vrijeme provedeno na radu zaposlenima - **efektivne sate** (osnovnu zaradu, minuli rad, podatke za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznikom) koje se redovno isplaćuju tokom godine i naknade za obavljanje privremenih i povremenih poslova, a **ne obuhvata** naknade plaća koje su iskazane odvojeno u stavci 3.2. (za godišnji odmor, bolovanje, praznike itd.). **Stavka 3.1 se odnosi na isplate za sate iskazane pod 2.1. Stavka 3.1 se odnosi na isplate za izvršene (efektivne) sate rada iskazane u Tabeli 2. u redu 2.1 u koloni 3.**
- ²⁾ **Stavka 3.1.3. obuhvata** isplate na osnovu radnog učinka zaposlenih i isplate na osnovu doprinosa poslovnom uspjehu pravnog subjekta – nagrade i stimulacije na osnovu periodičnog i godišnjeg obračuna i druge isplate u skladu sa općim aktom i ugovorom o radu.
- ³⁾ **Stavka 3.2 se odnosi na** isplate za neizvršene, a plaćene sate rada iskazane u Tabeli 2. u redu 2.2. u koloni 3.
- ⁴⁾ **Stavka 3.3.8. obuhvata** isplate za slučaj smrti zaposlenog ili člana porodice, isplata u slučaju teže bolesti zaposlenih, za nabavku lijekova i ostale pomoći zaposlenima.
- ⁵⁾ **Stavka 3.3.12. obuhvata** procjenjene troškove goriva, amortizacije, održavanja i popravki automobila koji se odnose na upotrebu službenog vozila u privatne svrhe od strane zaposlenog.
- ⁶⁾ **Stavka 3.3.13. obuhvata** novčana izdvajanja poslodavca (plaćanje kirije ili participacije za kiriju) za stambeni smještaj zaposlenih, odnosno procjenu troškova kirije ukoliko zaposleni koristi stan u vlasništvu poslodavca, te naknade i subvencije odobrene zaposlenima koje su povezane sa njihovim smještajem.
- ⁷⁾ **Stavka 3.6. obuhvata** ostale doprinose i poreze koje plaća poslodavac po osnovu plaća ili zapošljavanja. Ova varijabla obuhvata npr.: doprinose i poreze koje plaća poslodavac zato što zapošljava premalo osoba sa invaliditetom, zatim doprinose i poreze za nepoštivanje odredaba zakona o radu, te ostale slične doprinose ili poreze. Ne obuhvata Akontaciju poreza na dohodak niti doprinose iz bruto plaće i na bruto plaću, koje su već iskazane u prethodnim stavkama (3.1 i 3.5).
- ⁸⁾ **Stavka 3.7.** - Subvencije uključuju sve vrste primanja od države ili drugih institucija namijenjenih za pokrivanje direktnih troškova plata zaposlenih. **Redovno finansiranje u školstvu i zdravstvu iz budžeta i fondova ne smatra se subvencijom.**

